

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibvs Cvræ Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorvm, 1609

14. Cap. De Septimo præcepto. Non furtum facies, & furto in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

ctum de luxuria. Omnes actus perfecti & im-
perfecti luxuriæ tam interiores, vt cogitatio-
nes, & morosæ delectationes, quàm exte-
res, vt oscula, tactus, &c. & species perfectæ ve-
tantur, de quibus omnibus loco citato actum
proinde nihil hîc dicendum restat. Adulteriũ
autem hîc exprimitur: quia præter turpitudi-
nem, quæ ipsi cum alijs carnalibus & luxuriæ
speciebus communis est, iniustitiæ quoque
peccatum in proximum, & in ciuilem societa-
tem adiunctum habet.

CAPVT XIV.

DE SEPTIMO PRAECEPTO.

Non furtum facies.

HOc præcepto nõ solũ prohibetur furtũ
specialiter dictũ, s. dà fortiori, rapina, nec
solũ rapina, sed etiã omnis iniusta acceptio rei
alterius, vel retentio, vel dani illatio, vel usur-
patio rerum alienarũ iniqua: aut etiam volun-
tas talia faciendi. Hinc cum huius præcepti
materia latissimè pateat: hoc ordine tractabi-
mus. In primis hoc capite generalia de furto
proponentur, & aliqua specialia. Deinde in se-
quentibus capitibus de restitutione agetur.
Tandem materia cõtractuum, quantum bre-
uis instructio patietur, perstringetur. In con-
tracti-

*Ordo &
materia
huius præ-
cepti bre-
uiter pro-
ponitur.*

tractib. enim multæ & magnæ iniustitiæ fraudes, doliq̄ue continentur, & occultantur.

Quid est furtum?

FURTUM in genere prout etiam rapinam comprehendit, est contrectatio rei alienæ dolosa, inuito suo domino, animo lucrandi, siue ipsius rei, siue vsus rei, siue possessionis. Furtum autem specialiter dictum, est occulta acceptio rei alienæ inuito Domino ex S. Tho.

2.2.q.66.art.3.

Rapina autem committitur, cum violentia ipso Domino sciente res auferatur & rapitur. Vnde grauius est peccatum. Nec ab hoc peccato excusantur magni domini, quando aliquid accipiunt à subditis ipsis, dominis inuitis videntibus, & non contradicentibus ex verecundia & timore, vt rectè sentiunt Angelus in verb. Furtum. §. 8. Aurea Armilla eodē verb. Syluest. ibid. quæst. 7. Nauarr. in Manu. cap. 17. num. 5.

Furtum aliter adhuc diuidi potest, pro varietate rerum, quæ iniuste auferuntur. Si quid priuatum priuato auferatur, furtum nuncupatur: Si homo liber, vt seruus abducatur, plagiatus; Si res sacra, vel aliquid ex loco sacro, sacrilegium; Si aliquid de grege surripiatur, Ablegatus. Si autem aliquid ex publico tollatur, peculatus nominatur: Quando autem vis inferitur, rapinæ nomen sortitur.

Z 5

Fur-

Furtum ex genere suo est mortale, ex accidenti potest esse veniale. Furtum ex suo genere est peccatum mortale, quia contra iustitiam & proximi bonum, & est contra præceptum positum. Quando autem est de re minima, tantum est veniale, nisi animi intentio sit multum furandi, si posset, aut inueniret: aut nisi res modica fureta esset proximo causa magni damni: aut occulogentis scandali.

Qua quantitas rei in furto constituat mortale. Quantitas autem rei, quæ sufficit ad constituendum materiam peccati mortalis, metienda est arbitrio prudentis & timorati viri, tradunt Syluester in verb. Furtum. Ioann. Medina de Contractibus. quæst. 10. Couarr. lib. 1. variarum resolut. cap. 3. & alij alibi: quia in vna regione res est in maiori pretio, quam in alia, & parum accipere quandoque à pauperibus, ipsi multum, & diuiti parum est. Nauarr. in Manuali cap. 17. num. 4. putat esse notabilem quantitatem ad constituendum mortale summam duorum regalium, vel vnius, aut etiam dimidij: Idem putat esse iudicium si quis furetur gallinam in regione, vbi diuenditur medio regali.

Quibus de causis furtum excusatur à mortali?

His præcipuè. *Primo*, ex paruitate rei. *Secundo*, ex præsentia domini consentientis & dissimulantis, nisi timor aut verecundia prohibeant, ne contradicat. *Tertio*, ex præsumptione probabili dominio nõ displicere, vel

vel rati habitatione eiusdem ex iusta causa. *Quarto*, quando procuratur negotium domini cū proposito restituendi, vt si quis emat à fure vilii pretio equum, vt vero domino restituat. *Quinto*, in extrema necessitate furari tam pro se, quam alio licet, iuxta S. Thom. 2. 2. q. 66. art. 7. & communem sententiam. *Sexto*, quando aliquis clam accipit propria sine scandalo, quæ per viam iustitiæ, aut alio modo repetere non potest. Innocent. in cap. Olim, de restitutione spoliatorum. Gloss. in cap. Ius gentiũ, d. 1. Nauarr. loc. cit. num. 5. §. Dominicus Sot. lib. 5. de iustit. & iure. quæst. 3. artic. 3. & alij alibi. Non tamen denuò repetere debet, imò si fieri potest, significandum est domino de satisfatione, secundum mentem S. Antonin. 2. part. tit. 2. cap. 15.

De furtis circa inuenta.

RECTE enim dicitur 14. q. 5. cap. Si quid inuenisti, & non reddidisti, rapuisti: quantum potuisti, fecisti, quia plus non inuenisti; ideo plus non rapuisti. Circa inuenta autem notandum, quod in triplici sunt differentia. Quædam nunquam habuerunt dominum, nec fuerunt in alicuius possessione. Quædam habuerunt dominum ante memorabile tempus, & iam pro derelictis habentur. Alia habuerunt dominum breui tempore, qualia sunt, quæ quotidie perduntur. In foro conscientie

Inuenta in triplici sũt differentia.

scientiæ eadem est ratio de eis, quæ nunquam habuerunt dominum, & alijs, quæ pro derelictis habentur: & huiusmodi omnia de lege communi, sunt inuentoris & accipientis. Thom. in quæst. d. artic. 5. ad 2. & Summista in verb. Inuenta, dictum de lege communi, quæ si alicubi in regnis aut locis speciales sunt leges, seruandæ sunt. Si quis autem inuenit de nouo perdita, quæ non habentur pro derelictis, & sibi retinet: nec reddit ei cuius sunt: vel non facit diligentiam, vt dominum inueniat, fur est secundum communem doctrinam, & patet ex d. canon. Si quid inuenisti. Quare non leges, sed rapinæ sunt in aliquibus locis, ubi statuitur quod bona naufragantium, vel furto ablata pertineant ad dominum terræ, vt communiter Doctores sentiunt. Quando autem aliquis inuenit bona perdita, & post diligentem inquisitionem non reperit dominum, tunc talia sunt danda pauperibus. At si inuentor sit pauper, poterit cum consilio confessorij sibi reseruare. Feræ autem, & aues in alieno laqueo inuentæ, de lege sunt inuentoris & accipientis. ff. de acquirendo rerum dominio. l. Laqueum. §. Illud quæsitum; nisi alibi sit consuetudo, quæ adiudicet ei, qui laqueum posuit, vt sentit Ioan. Maior in 4. d. 15. q. 10.

Quid secundum leges dicentur

De thesauris, seruandæ sunt leges. Si quis inueniat thesaurum in proprio loco, totus erit inuentoris: Si in alieno, sed casu, pro media parte

parte est inuentoris, & pro alia domini fundi.

Si autem data opera in alieno fundo cum consensu domini, utpote quia ipse non vult facere in quærendo expensas, totus est inuentoris: Si autem quærit contra voluntatem domini, totus est domini fundi. Eadem est ratio, quando quis scit in aliquo fundo thesaurum, & dolose emit: Si autem bona fide emeret, nec quicquam sciret de thesauro, tunc suus esset cum fundo. Qui autem reperit thesaurum in loco publico, aut sacro, debet eum diuidere cum illo, cuius est locus. Vide de his in institut. de rerum diuif. §. thesauros, & l. vnica. C. de thesaur.

*dum de in-
uentione
thesauro-
rum.*

*De furto falsificantium monetas, pondera,
& mensuras.*

MONETA quatuor modis potest falsificari, c. Quando, de iureiurando, & DD. ibid. t. in materia, si non cudatur in materia debita; ut si pro argento alia materia adhibeatur. 2. in quantitate ponderis; ut si non sit iustum pondus. 3. in forma, si non sit publica. 4. si scribatur nomen alterius, & non cudatur ab eo, qui habet potestatem: pro resolutione.

*Quot mo-
dis moneta
falsifice-
tur?*

Prima Conclusio. Qui falsificat monetam tantum in forma, aut cudit sine autoritate, mortaliter peccat, non tamen tenetur ad ullam restitutionem, quia non sequitur damnum Reipubl. Qui verò falsificat, in substantia, vel pon-

pondere, peccat, & etiam tenetur ad restitutionem damni deceptis, & Reipub. vt tradunt communiter DD. in d. cap. Quanto. & Summistæ in verb. Falsarius.

Secunda. Qui auctoritate priuata circumdunt, aut radunt pecunias, aut aquis quibusdam acribus attenuant, mortaliter agunt, cum obligatione restituendi. Gloss. ab omnibus recepta in cap. Quando. Eiusdem culpæ reus efficitur, qui monetam falsam recipit siue per errorem, siue per scientiam, & postmodum sciens esse falsam, expendit: vel maioris affirmat, in expositione, quam valeat: Si quis tamen ignorat se deceptum, & bona fide exponit pro iusta moneta, non peccat, certior tamen deinde factus de falsitate, tenetur resarcire damnum læso.

Tertia. Eadem est ratio falsificantium pondera, & mensuras, vel falsificatis vtentium: tales enim peccant, & tenentur ad restitutionem læsis: ex cap. 2. de emption. & vendit. & communi sententia.

CAPVT XV.

DE RESTITVTIONE

in genere.

QVONIAM restitutionis cognitio multum necessaria est confessario, in primis